

Matko Trebotić, Galerija Forum, Zagreb, 9–30. travnja 2003.

Otisci mediteranskoga epikurejca

Kolorističko orgijanje autora odudara od njegove dugogodišnje tvrdnje kako »nije spontani slikar, nego prije intelektualac koji unaprijed dobro osmišljava svoje slike.« Da je osmišljeno — to jest, ali u *Otiscima* Trebotića doživljavamo prije kao mediteranskoga epikurejca koji se prepustio unutarnjem raspojasanom uživanju u radosti življenja

Ne prođu godina ili dvije, a da Matko Trebotić, splitski slikar i arhitekt, ne podsjeti Zagreb na svoje postojanje i djelovanje. Otkako je 1975. priredio prvu zagrebačku izložbu u Salonu Schira, na dugu popis njegovih samostalnih izložaba zagrebačke su prisutne barem svake druge godine. Djelatan i djelotvoran, stvaralački plodan, Matko Trebotić kao da u hrvatskoj metropoli provjerava odjeka onoga što čini, iako mu se izložbe održavaju diljem Europe — od Bochuma i Münchena, Düsseldorfa i Rima, pa do Komize, Blata, Staroga Grada...

A stalno nešto čini, drukčije od onoga što je već stvorio, pa su mu nastupi svojevrsne potvrde pomaka, sažeci pothvata, manjih ili većih preobražaja. Pritom ipak nikada nije mijenjao i napuštao svoju »antejsku vezu sa zavičajem« i svoje stalno traganje za korijenima. Njegova je dosljednost toliko uočljiva, da će Antun Karaman zarana o Trebotiću napisati: »Ono što su Dulčiću bile hvarske vale i dubrovački krajolici, Simunoviću pusti predjeli Dalmatinske zagore, a Glihi bašćanske gronače, Trebotiću su to brački brežuljci okrunjeni starohrvatskim crkvicama i tjeskobnim mirom cintorskih čempresa.«

Trajno i slojevito istraživanje

Svoju zavičajnu ukorijenjenost Matko Trebotić međutim, nije iskazivao na način istovjetan bilo kojemu našem poznatom umjetniku. Stvorio je svoj način, autohtoni i prepoznatljiv, koristeći pritom, dakako, dostupna iskustva i spoznaje. Stoga možemo reći da djelo Matka Trebotića proizlazi iz svega onoga što on jest (rođenjem i podrijetlom) i onoga što je školovanjem i radom stvorio od sebe. On je primjer — napisala sam 1989. godine, uoči njegove velike izložbe u Gradecu — »kako na djelo umjetnika mogu utjecati precizni, način na koji je proveo djetinjstvo, što je izučio i od svijeta (domaćega i stranoga) vidio. Cijelo Trebotićevo stvaralaštvo, a posebno neke dionice, čisti su kondenzat njegova života.«

Slojevitost Trebotićeva djela, njegova raščlanjenost i bogatstvo, proistječe iz autorove siroke informiranosti, ali i neutažene znatiželje, te trajne usmjerenosti prema istraživanju. S obzirom na brojne zanate kojima suvereno vlada, ideju znade razraditi u više medija. Vješt crtač, cijeli je svoj raniji opus zasnivao na odličnome crtežu. Graficar u njemu (na Akademiji u Essenu specijalizirao je grafiku, poglavito bakropis) omogućio mu je

stvaranje dojmivih grafičkih cjelina, u kojima se lako prepoznava ista tematska opsjednutost. S druge se strane slikar, kao prije toga crtač i graficar, koristio istim rekvizitorijem koji je otkrivao u prostoru i podneblju zavičaja. Žedno je u svojim djelima prikupljao sve važno i bitno što je njegovo oko moglo registrirati na površini zavičajnog tla — od tlorisa starohrvatskih crkvica i obrisu njihovih ruševina do obrisu građevina i gradova, njihovih groblja, čak i čempresa, staroga brodovlja, navigacijskih karata i instrumenata, do školjaka, krhotina, požutjelih listina...

Neutažena ga je znatiželja tjerala da zaviruje i u ono što je pod zemljom, u njezine dubinske slojeve, a taj arheološki aspekt dao je njegovu djelu novu dimenziju — svjedočio je o prošlosti, starosti i ukorijenjenosti. Trebotić je uživao u nabranjanju, u citiranju predmeta (onih nad i pod zemljom) — na razinu slike, crteža ili grafike. Redao ih je i povezivao u nestvarne odnose, stvarao kompozicijske sustave, reklo bi se na način rebusa, čije je odgonetavanje zapravo iščitavanje autorovih snenih sjećanja i meditacija koje su iznjedrile ta djela.

Proživljena, usvojena tradicija

Arhitekt je pak u njemu stalno usmjeravao i na prostorna i ambijentalna rješenja, što je bilo potaknuto iskustvom stečenim u Njemačkoj, poglavito u Düsseldorfu, u neposrednu kontaktu s protagonistima konceptualne umjetnosti. Tako Trebotić usporedno sa slikanjem, crtanjem i grafikom stalno radi i svoje instalacije (ponekad i ambijente), od kojih su neke, nastale u vrijeme Domovinskoga rata, posebno dojmive. U novije se vrijeme Trebotić vrlo uspješno prihvatio i scenografije, za koju se ukratko može reći da je ujedinila njegova iskustva, a pogotovo naglasila njegove prostorne spoznaje iz arhitektonskih djela i instalacija. Zbog svih svojih djelovanja, Trebotić se ne slaže da ga se smatra samo slikarom. »Bliži sam concept-artu« — izjavljivao mi je više puta. »Oslanjam se na tradiciju, to da, ali ni na jednu određenu tradiciju slikarstva. Imam nekog oslonca u dalekim votivnim slikarima, u pravim naivnim djelima... No, moji su jedini slikarski oslonci u lokalnoj tradiciji. Osim toga, nisam našao nijednoga našeg slikara s kojim bih mogao povući paralelu. Jedino mi Vido- vić imponira, jer je bio osamljenik koji je radio usprkos svemu, svoje intimističke slike. Tisuću puta ista tema, a uvijek nova slika! Eto, to cijenim!«

Otisci VII, 2002.

Veliki metjerski pomak!

Tu tvrdnju i sklonost Trebotić potvrđuje i svojom najnovijom izložbom u Zagrebu, u Galenji Forum (9–30. travnja), na kojoj je izložio svoj najnoviji slikarski ciklus *Otisci*. Lako se uočava nadovezanost na prethodne *Tragove* — slike na kojima je radio pet godina, nakon 1994. Tadašnje iskustvo, zapravo zaokret slikara prema kolorizmu, glavno je obilježje *Otiscima* izloženih u Forumu. Na tim je slikama crtež potisnut — osim kao obris koji gradi kompoziciju. Često ga i nema, a boja je primijenjena u svojim najvećim intenzitetima: crvena naspram ultramarina, dojmivi karmirani okružen tamnim plavetnilom, naspram kojega lebdi polovica u svijetlo-

plavim bojama; otok žutla uronjen je u pariško plavetnilo... Kolorističko orgijanje autora odudara od njegove dugogodišnje tvrdnje kako »nije spontani slikar, nego prije intelektualac koji unaprijed dobro osmišljava svoje slike.« Da je osmišljeno — to jest, ali u *Otiscima* Trebotića doživljavamo prije kao mediteranskoga epikurejca koji se prepustio unutarnjem raspojasanom uživanju u radosti življenja. Da nije tek u lagodi gledanja na more i nebo, i *Otisci* nas podsjećaju na zavičajne tlorise i obris, koje nam je prije pomogao uočiti, ali sada su ti dojmovi preneseni čistom bojom i s manje racionalne kontrole.

Elena Cvetkova

Izložba Viktora Popovića, Galerija Sv. Krševan, Šibenik, travanj 2003.